

Boj v zastavěném prostoru v postmoderní éře

Autor článku popisuje průběh boje v zastavěném prostoru vedený netradičním způsobem. Článek je ukázkou možné varianty provedení podpovrchové operace v zastavěném prostoru, operace vedené v podpovrchové infrastruktuře a skrze obytné bloky historické části města.

Ing. Karel Kudlička, Odbor doktrín Vyškov

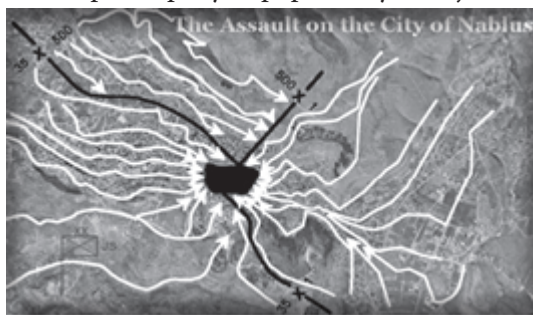

Nablus

Boj vedený jednotkami izraelské armády (Israeli Defense Forces – IDF) v Nablusu v dubnu 2002 popsal brigádní generál Aviv Kokhavi jako inverzní geometrii, jako nový (uspořádání) pohled na městský systém, v němž působí mnoho mikrotaktických týmů. V průběhu boje se vojáci pohybovali nadzemními tunely vytvořenými v městských blocích o délce několika stovek metrů.

Několik stovek palestinských gerillových bojovníků obsadilo a zaminovalo přístupy do centra. Jejich bojová stanoviště se nedala pozorovat ani prostředky vzdušného průzkumu. Bylo nemožné vstoupit do obsazených ulic bez palebného krytí a neriskovat přitom život. Izraelští vojáci se nerozhodli používat ke svému postupu tradiční prvky městské architektury, jako jsou silnice, ulice, chodníky nebo dvory domů, okna, vstupní dveře nebo vnitřní schodiště budov. Postupovali skrze zdi budov souvisle zastavěného prostoru.

Tento způsob pohybu popisovaný ve vojenské teorii jako prosakování je pokusem pohlížet na vnitřek budov stejně jako

Útok na Nablus

na jejich vnějšek a interiéry budov považovat za komunikace. Pohyb se stává součástí prostoru namísto toho, aby se podřídil konvenčním ohraničením prostoru a jeho logice. Postup skrze stěny, stropy a podlahy zcela změnil interpretaci architektonického městského systému. Základem strategie vojenských jednotek „postup skrze zdi“ byla koncepce, která nahlížela na městské centrum nejen jako na plochu, ale také jako na neustále se měnící a nejisté operační prostředí.

Většina soudobých vojenských operací probíhá ve městech, to vyvolává naléhavou potřebu reflexe vznikajícího vztahu mezi ozbrojeným konfliktem a zastavěným prostorem.

Trasa postupu

Přípravné práce k vytvoření otvoru

Současný boj v zastavěném prostoru se odehrává uvnitř a vně vybudované reálné nebo imaginární architektury prostřednictvím ničení, výstavby, změnou uspořádání a subverzí prostoru. Zastavěný prostor jako takový je vojenskými teoretiky považován nikoli za pozadí konfliktu, ale za dynamické bitevní pole, ve kterém působí různé síly, tj. místní obyvatelstvo, vojáci, gerillovi bojovníci, novináři, fotografové a humanitární pracovníci.

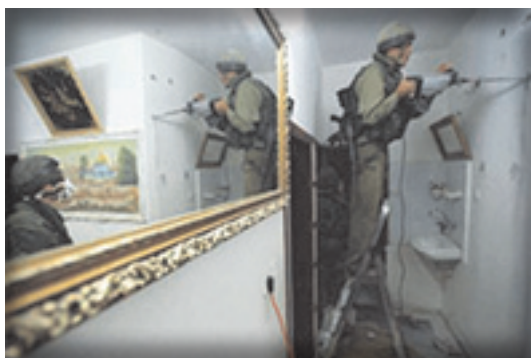
Vyvinutí metody „postup skrze zdi“, kterou použily izraelské jednotky v dubnu 2002 v boji o město Nablus, bylo vynuceno samotnými bojovými podmínkami. Palestinský odpor kladlo na 1 000 bojovníků ze všech palestinských ozbrojených organizací.

bgen. Kokhavi

Zabarikádováni veškeré přístupy do Kasbahu, historického centra Nablusu a přístupy do blízkého uprchlického tábora Balata. K výstavbě barikád vedle běžně dostupného materiálu (dlažební kostky, vozidla, odpad apod.) použili barely naplněné betonem. Na některých místech vyhloubili příkopy. Veškeré komunikace, včetně chodníků, byly zaminovány improvizovanými výbušnými zařízeními a nádržemi naplněnými benzínem. Vstupy do budov a podél těchto komunikací byly také zaminovány. Výbušná zařízení byla umístěna i ve vnitřních prostorech strategicky důležitých budov. Několik samostatných ozbrojených band vyzbrojených samopaly AK47, ručními protitankovými zbraněmi (RPG) a výbušninami zaujalo postavení v prostoru uprchlického tábora, podél hlavních komunikací a na důležitých křižovatkách. Izraelským jednotkám velel mladý perspektivní velitel výsadkové brigády Aviv Kokhavi. Jak uvedl v jednom rozhovoru, jeho vojenská praxe byla silně ovlivněna studiem filozofie na Hebrejské univerzitě a jeho zájmem o architekturu.

Hodnocení jakéhokoli prvku městské zástavby záleží na interpretaci daného pozorovaného objektu. Každá interpretace má však určitá omezení, která jsou dána fyzickými charakteristikami budov a komunikací. Je otázka, jak nahlížíte na komunikaci. Jako každý architekt nebo úředník zabývající se územním plánováním, tedy jako místo pro pohyb osob, nebo komunikaci považujete za místo kam je zakázáno vstoupit?

Zhotovení otvoru ve zdi

Uprchlický tábor Balat

To záleží na interpretaci daného objektu v konkrétní situaci. Komunikace jsme považovali za zakázané prostory, stejně jako vstupní dveře a okna, protože byly pod palbou nepřítele. Za dveřmi navíc číhala výbušná zařízení. Nepřítel nahlížel na tyto objekty klasickým způsobem, ale velitel brigády se tomu nechtěl podřídít a upadnout do připravené léčky. Nejenže nechtěl upadnout do léčky, chtěl nepřítele překvapit!

To je podstata války. Jeho cílem bylo zvítězit. Musel zvolit netradiční postupy, vynořit se před nepřítelem z naprosto neočekávaných míst. To byl důvod volby metody postupu skrze zdi. Vojáci se pohybovali jako červi, kteří si prokousávají cestu vpřed, vynořují se z otvorů a zase mizí. Vojáci se takto přesunovali skrze interiéry domů na místa,

kde nebyli vůbec očekáváni. Nepřítele, který předpokládal, že se objeví za rohem ulice, napadali zezadu. Překvapivý účinek byl ohromující.

Protože tato metoda v tak velkém rozsahu byla vyzkoušena vůbec poprvé, vojáci se za pochodu učili, jak mají přizpůsobit zastavěný prostor svým potřebám. Díky této metodě byli vojáci schopni pohlížet na celý prostor zcela netradičním způsobem. Velitel brigády řekl svým vojákům: „Přátelé, to není věc naší volby! Nemáme jinou možnost postupu! Pokud jste doposud byli zvyklí bojovat na silnicích a chodnicích, ZAPOMEŇTE NA TO!

Kokhaviho záměrem nebylo ovládnout a udržet prostor, ale proniknout do města a zlikvidovat palestinské bojovníky a poté město opustit. Tato příšerná přímočarost tohoto cíle, jak se vyjádřil Šimon Naveh, Kokhaviho instruktor, je součástí izraelské politiky, jejímž cílem je zlomit palestinský odpor jak na politické, tak na vojenské úrovni cílenými útoky vedenými ze vzduchu a po zemi.

Palestinci připravili jeviště pro bojovou scénu, ve které očekávali izraelské jednotky v tradičních bojových formacích, v souvislých liniích a kolonách, odpovídajících geometrickému řádu komunikační sítě v souladu s jejich logikou chápání boje v zastavěném prostoru.

Centrum Nablusu obklíčené tanky

Izraelské jednotky nejprve izolovaly uprchlický tábor, vytvořily tak dojem blížící se obklíčovací operace. Poté provedly manévry ze všech směrů a dimenzí enklávy. Provedený manévry měl formu a logiku klasického manévru. Postup skrze budovy vyhnal povstalce do ulic, ve kterých byli postupně dopadeni.

Útok začal 3. dubna 2002, když izraelské jednotky přerušily telefonické spojení, přívod elektřiny a vody do celého města. Odstřelovači zaujali stanoviště na návrší a na vysokých budovách v okolí města a uzavřeli tábor současně ze všech směrů. Ve stejném okamžiku početná skupina malých jednotek (týmů) vstoupila do tábora ze všech směrů, skrze zdi a domy civilistů.

Podle průzkumu provedeného po ukončení bojů palestinským architektem Nurhanem Abujidinem byly otvory ve zdech vytvořeny u více než poloviny budov historického centra města (1–8 otvorů na jednu budovu). Vybudované komunikace uvnitř budov na některých místech vytvářely poměrně chaoticky uspořádané křižovatky. Směr komunikací nebyl vůbec lineární, mnohdy působily chaoticky, bez jasného směru.

Někdo by mohl postup skrze zdi považovat za nenásilný způsob boje. Vojáci se nejprve shromáždili u zdi. K vytvoření dostatečně velkého otvoru použili výbušninu nebo velké kladivo. Jejich útok skrze vytvořené otvory provázelo použití oslepujících granátů a výstřely do místností, často do obývacích pokojů, v nichž byly nic netušící matky s dětmi.

Když všichni vojáci prolezli otvorem, shromáždili obyvatele domu (bytu) do jedné místnosti a zamkli je. Často tam byli zadržováni po několik dní až do skončení operace, bez vody, sociálních zařízení, jídla nebo léků. Podle mezinárodní organizace Human Rights Watch a izraelské organizace na ochranu lidských práv B'tselem během operace zemřelo několik desítek civilistů. Způsobené škody, utrpení a ztráty na životech byly během operace skryty před zraky veřejnosti.

Neočekávané proniknutí do soukromí osob způsobilo dotčeným obyvatelům velmi silné trauma, jak popsala paní Aisha pro deník Palestine Monitor: „Představte si, že sedíte v obývacím pokoji, který znáte tak důvěrně. Je to pokoj, ve kterém sledujete společně s ostatními rodinnými příslušníky večerní program, a náhle se s ohlušujícím rachotem objeví ve zdi velký otvor. Pokoj se naplní prachem a troskami a skrze otvor vylézají vojáci, jeden za druhým a vykřikují rozkazy. Absolutně nevíte, zda jdou po vás nebo vašim domem pouze procházejí. Děti křičí strachem a panikaří. Představte si ten horor, který zažívá pětileté dítě, když po silném výbuchu vylézá z otvoru čtyři, šest, osm nebo dvanáct vojáků s pomalovanými obličejí a anténami vyčuhujícími z batohů, kteří vypadají jako nějakí mimozemšťané a míří na každého zbraněmi?“ Ukázala na jinou zeď za knihovnou: „To je místo, kudy odešli. Výbušninou udělali díru ve zdi a pokračovali v cestě do sousedního domu.“

Manévrový boj vyvinutý několika vojenskými teoretiky v období mezi dvěma světovými válkami a v praxi vyzkoušený Wehrmachtem a armádami Spojenců během 2. světové války je založen na principech, mezi které patří vyšší samostatnost a iniciativa. Na stejných principech je založena strategie „postup skrze zdi“, kterou lze použít v každé bitvě o zastavěný prostor, vynucují-li si to místní podmínky. Tuto strategii poprvé popsal francouzský maršál Thomas Bugeaud v roce 1849 v díle *La Guerre des Rues et des Maisons*, v souvislosti s taktikou boje proti povstalcům používanou v bojích v městském prostředí Paříže. Namísto toho, aby na barikádu provedl čelní útok, navrhl jiné řešení. Nechal prokopat tunel skrze nadzemní stavby a zaútočil na barikádu z boku. Nenadálý útok měl značný překvapivý účinek.

Interiéry budov v Nablusu

den voják. Veškerá místa velení a pro odpočinek vojáků se nacházela v podzemních nebo nadzemních prostorách budov. V bojích se osvědčily hlavně zbraně ráže 7,62 mm, které narozdíl od pušek ráže 5,56 mm byly schopny prostřelit stěnu z cihel, dřeva nebo vepřovic, aniž by kulka vybočila ze svého směru.

Boj v ulicích Nablusu

Izraelské jednotky tuto taktiku dále rozvinuly. Útok mikrotaktických týmů vedený z několika různých směrů současně vyžadoval nejen schopnost postupovat skrze spojitě zastavěné bloky budov. Týmy se musely uvnitř objektů (často ve sklepních prostorech) umět orientovat a udržovat mezi sebou součinnost. Každý tým musel znát svoji polohu a polohu vlastních nebo nepřátelských jednotek uvnitř svého operačního prostoru a své místo a úlohu ve vztahu k celkovému plánu boje.

V průběhu operace vojáci nikdy nevyšli ven z budovy, protože každý, kdo byl na ulici bez palebného krytí, byl okamžitě napaden palbou. Překonání budov na cestě k cíli trvalo několik hodin. Celá brigáda se nacházela uvnitř budov obývaných Palestinci, na ulicích nebyl ani je-

Boj v zastavěném prostoru je hlavní forma boje postmoderní éry. Spoléhání se na logicky strukturovaný a jednostranně zaměřený plán boje nemá naději na úspěch ve složitém a neurčitě zastavěném prostoru. Je často nemožné navrhnout varianty boje nebo nějaký úzce zaměřený plán. Civilisté se stávají kombatantry a z kombatantrů se stávají znovu civilisté. Ženy se mohou přeměnit v bojovnice se stejnou rychlostí, s jakou dokáže izraelský voják převlečený za palestinského bojovnika nebo palestinský bojovnik vytáhnout zpod pláště samopal.

Izraelští vojáci konečně vylezli z různých děr. Palestinci byli ke svému velkému překvapení a zděšení ze všech stran obklopeni izraelskými vojáky a ocitli se v silné křížové palbě. Jak se můžete v této situaci bránit?

V budoucích operacích v zastavěném prostoru se budou stále častěji používat technologie vyvinuté pro účely „boje skrze zdi“. Jako doplněk k této taktice jsou navrhovány nové způsoby boje, které umožňují, aby vojáci mohli pozorovat a střílet skrze zdi. Izraelská společnost Camero vyvinula přenosný zobrazovací přístroj, který sdružuje termální zobrazování s ultra-širokopásmovým radarem, jenž umožňuje trojrozměrné pozorování pohybu živých tvorů na opačné straně zdi. Lidská těla na displeji vypadají jako neostrý obraz tepelného zdroje (podobně jako obraz lidského zárodku, vytvořený pomocí ultrazvuku). Pevné překážky jako stěny nábytek apod. nejsou prakticky vidět.

Vývoj tímto směrem může mít do budoucna za následek větší transparentnost nejen zastavěného prostoru, ale také života v něm, a to až do takové míry, že pevné překážky vlastně zmizí. Vojenské jednotky budou „plout“ městem jako na moři.

Literatura:

WIZMAN, Eric. *The Postmodern Urban Warfare*.